

Kadın Hastalıkları ve Doğum Kliniklerinde Çalışan Ebe ve Hemşirelerin Araştırma Sonuçlarını Kullanma Engelleri ve Kolaylaştırıcıları

Barriers and Facilitators of Research Utilization Among Midwives and Nurses Working in Gynecology and Obstetrics Clinics

Zehra Çerçer¹ Nursevim Aydıngülü² Evşen Nazik³ Sevban Arslan²

¹Gaziantep İslam Bilim ve Teknoloji Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ebelik Bölümü, Gaziantep, TÜRKİYE

²Çukurova Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Cerrahi Hastalıklar Hemşireliği Anabilim Dalı, Adana, TÜRKİYE

³Çukurova Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Doğum, Kadın Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Adana, TÜRKİYE

Geliş tarihi/ Date of receipt: 20/07/2022

Kabul tarihi/ Date of acceptance: 13/04/2023

© Ordu University Faculty of Health Sciences, Department of Nursing, Türkiye, Published online: 15/10/2023

ÖZ

Amaç: Çalışma, kadın hastalıkları ve doğum kliniklerinde çalışan ebe ve hemşirelerin araştırma sonuçlarını kullanma engellerini kolaylaştırıcılarını belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Yöntem: Tanımlayıcı ve kesitsel tipte olan çalışma, Türkiye'nin güneyindeki bir eğitim araştırma hastanesinin kadın hastalıkları-doğum klinikleri ve polikliniklerinde görev yapan 85 ebe ve hemşire ile yapılmıştır. Veriler, Haziran-Aralık 2020 tarihleri arasında, Kişisel Bilgi Formu ve Araştırma Kullanım Engelleri Ölçeği (AKEÖ) kullanılarak toplanmıştır. Veriler ebelerin ve hemşirelerin öz bildirimine dayalı olarak toplanmıştır. Veriler, tanımlayıcı istatistikler, Kolmogorov-Smirnov normal dağılım testi, Kruskal-Wallis H test ve Mann-Whitney U testi kullanılarak analiz edilmiştir.

Bulgular: Ebe ve hemşirelerin AKEÖ puan ortalamasının (91.22±15.30) yüksek olduğu belirlenmiştir. Araştırma kullanımı ile ilgili en yüksek engel algısının "Kurum" ve "Hemşire" alt boyutlarına, en düşük engel algısının "Araştırma" ve "Sunum" alt boyutlarına ait olduğu saptanmıştır. Ebe ve hemşirelerin %33'ü, kaynaklara ulaşımın sağlanmasının araştırma kullanımında en önemli kolaylaştırıcı faktör olduğunu belirtmişlerdir. Ebe ve hemşirelerin AKEÖ toplam puan ortalamasıyla eğitim durumu hariç diğer tüm tanıtıcı özellikler arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olmadığı bulunmuştur.

Sonuç: Araştırmada kadın hastalıkları ve doğum alanında çalışan ebe ve hemşirelerin araştırma sonuçlarını kullanım engel algısının yüksek olduğu belirlenmiştir. Ebe ve hemşirelerin araştırma sonuçlarına ulaşmasını ve uygulamada kullanılmasını kolaylaştıracak (kaynak, internet erişimi vb.) stratejiler geliştirilmelidir. Buna yönelik kadın hastalıkları ve doğum alanında araştırma ve kanıta dayalı uygulama kültürü oluşturma konusunda kurum içi faaliyetler yapılmalıdır. Bu bağlamda üniversite-hastane işbirliğinin sağlanması önemlidir.

Anahtar Kelimeler: Araştırma engelleri, ebeler, hemşirelik araştırması, kanıta dayalı uygulamalar

ABSTRACT

Objective: This study was conducted to determine the barriers and facilitators of research utilization among midwives and nurses working in gynecology and obstetrics clinics.

Methods: This descriptive and cross-sectional study was conducted with 85 midwives and nurses working in the obstetrics and gynecology clinics and polyclinics of a training and research hospital in the south of Turkey. Data were collected between June and December 2020, using the Personal Information Form and the Research Use Barriers Scale (RUBS). Data were collected based on the self-report of midwives and nurses. Data were analyzed using descriptive statistics, Kolmogorov-Smirnov normal distribution test, the Kruskal-Wallis H test, and the Mann-Whitney U test.

Results: It was determined that midwives and nurses had a high mean RUBS score (91.22±15.30). It was determined that the highest perception of obstacles related to the use of research belonged to the sub-dimensions of "Institution" and "Nurse", and the lowest perception of obstacles belonged to the sub-dimensions of "Research" and "Presentation". 33% of midwives and nurses stated that providing access to resources is the most important facilitating factor in research use. It was found that there was no statistically significant difference between the total mean score of midwives and nurses on RUBS and all other descriptive characteristics except education.

Conclusion: In the study, it was determined that midwives and nurses working in the field of gynecology and obstetrics had a high perception of barriers to using the research results. Strategies should be developed to make it easier for midwives and nurses to access research results and use them in practice (resources, internet access, etc.). For this purpose, in-house activities should be carried out to create a culture of research and evidence-based practice in the field of obstetrics and gynecology. In this context, it is important to ensure university-hospital cooperation.

Key Words: Evidence-based practice, midwives, nursing research, research barriers

ORCID IDs of the authors: ZÇ:0000-0002-2487-2140; NA: 0000-0002-2058-3966; EN:0000-0001-5464-4467; SA:0000-0002-8893-9391

Sorumlu yazar/Corresponding author: Zehra Çerçer

Gaziantep İslam Bilim ve Teknoloji Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ebelik Bölümü, Gaziantep, TÜRKİYE

e-posta/e-mail: cercerzehra@gmail.com

Atıf/Citation: Çerçer Z, Aydıngülü N, Nazik E, Arslan S. (2023). Kadın hastalıkları ve doğum kliniklerinde çalışan ebe ve hemşirelerin araştırma sonuçlarını kullanma engelleri ve kolaylaştırıcıları. Ordu Üniversitesi Hemşirelik Çalışmaları Dergisi, 6(3), 709-718. DOI:10.38108/ouhcd.1146131

Content of this journal is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

Giriş

Profesyonel bir sağlık disiplini olan ebelik ve hemşirelik mesleğinde, bakım ve uygulamaların bilimsel bir temele dayandırılması gerekmektedir (Bayık ve Ardahan, 2011; Tuppal ve ark., 2019). Hemşirelik ve ebelik mesleğinin profesyonelleşme sürecinin gelişmesi ancak klinik uygulamalarda araştırma kullanımı ile gerçekleştirilebilir. Araştırma kullanımı; araştırma sonuçlarını, klinik karar verme süreçlerine ve ebelik/hemşirelik uygulamalarına entegre etmek olarak tanımlanmaktadır (Bayık ve Ardahan, 2011).

Hemşirelik ve ebelik araştırmaları, mesleğin profesyonel gelişimini sağlamayı, bakımın kalitesini arttırmayı, hemşire ve ebelerin bağımsız rollerini geliştirmeyi hedeflemektedir (Bahar ve ark., 2015; Fry ve Attawet, 2018). Bilimsel araştırmalar, aynı zamanda klinik alanda rutin ve geleneksel uygulamaları azaltarak, bireysel uygulama farklılıklarının ortadan kaldırılıp; bakımın standardize edilmesi açısından gereklidir (Çankaya ve ark., 2018). Özellikle kadın sağlığı alanında yapılan bilimsel çalışma sonuçlarının klinik uygulamalarda kullanımı, anne ve bebek sağlığını koruma ve geliştirmesinin yanı sıra kadına profesyonel bakım verilmesine katkıda bulunmaktadır (Doğan Merih ve ark., 2017). Ebelerin ve kadın doğum hemşirelerinin araştırma sonuçlarından yararlanması; gebelik, doğum ve doğum sonu dönemin medikalizasyonunu ve kanıta dayalı olmayan bilgilerin kullanımını azaltmada büyük öneme sahiptir (De Leo ve ark., 2019; Yaşar ve ark., 2019).

Ebelik ve hemşirelik uygulamalarında, yüksek kanıt düzeyine sahip olan araştırma sonuçlarının bakıma eklenmesi beklenmektedir. Ancak hemşirelik ve ebelik alanında bilimsel araştırmaların sayısı artarken, araştırma sonuçlarının klinik uygulamalarda kullanımının araştırmalara paralel olarak artmadığı bilinmektedir (Çankaya ve ark., 2018; Karataş Baran ve ark., 2020; Şadi Şen ve Yurt, 2021). Bu nedenle hemşirelik ve ebelik uygulamalarında araştırma sonuçlarının kullanımını engelleyen etkenlerin belirlenmesi, araştırma sonuçlarının klinik uygulamada kullanımının yaygınlaşmasında atılacak önemli bir adımdır (Jun ve ark., 2016). Literatürde, sağlık hizmetlerinin sunumunda araştırma sonuçlarının kullanımını engelleyen bazı etkenlerin; bilimsel makalelerin okunup uygulamaya aktarılması için yeterli zamanın olmaması, araştırma sonuçlarının uygulamaya geçirilmesinde imkanların yetersizliği, araştırmaların yabancı dilde yayınlanmış olması,

hekimlerin araştırma sonuçlarının uygulamada kullanılmasında hemşirelerle işbirliği kurmaması, kurumsal desteğin yokluğu, hemşireliğe özgü bilgilerin toplandığı bir merkezin bulunmaması olarak bildirilmiştir (Bahar ve ark., 2015; De Leo ve ark., 2019; Erdoğan ve Kocaman, 2011; Hweidi ve ark., 2017).

Araştırma sonuçlarından yararlanmanın önündeki engellerinin ve kolaylaştırıcıların belirlenmesi, engellere yönelik çözüm yollarının geliştirilmesi ve etkili önlemlerin alınmasını sağlayacaktır (Demir ve ark., 2012; Erdoğan ve Kocaman, 2011). Bu doğrultuda kadın hastalıkları ve doğum alanına yönelik araştırma ve uygulama arasındaki boşluğun kapatılabilmesi için bu alanda çalışan ebe ve hemşirelerin araştırma sonuçlarından yararlanmalarının önündeki engellerin ve kolaylaştırıcıların belirlenmesi gerekmektedir.

Çalışma ile kadın hastalıkları ve doğum kliniklerinde çalışan ebe ve hemşirelerin araştırma sonuçlarını kullanma engellerini kolaylaştırıcılarını belirlemek amaçlanmıştır.

Araştırma Soruları:

1. Kadın hastalıkları ve doğum kliniklerinde çalışan ebe ve hemşirelerin araştırma sonuçlarını kullanımında algıladıkları engeller nelerdir?
2. Kadın hastalıkları ve doğum kliniklerinde çalışan ebe ve hemşirelerin araştırma sonuçlarını kullanımını kolaylaştıran faktörler nelerdir?
3. Kadın hastalıkları ve doğum kliniklerinde çalışan ebe ve hemşirelerin araştırma sonuçlarını kullanımında algıladıkları engel düzeyi nedir?

Yöntem

Araştırmanın Tipi, Evreni ve Örnekleme

Bu araştırma tanımlayıcı ve kesitsel tiptedir. Araştırmanın evreni; Haziran-Aralık 2020 tarihleri arasında Türkiye'nin güney bölgesinde bulunan bir eğitim ve araştırma hastanesinin doğumhane, kadın-doğum servisi ve kadın-doğum polikliniklerinde çalışan ve hasta bakımından sorumlu olan 102 ebe ve hemşireden oluşmuştur. Araştırmada örneklem seçimine gidilmeden evrenin tamamına ulaşmak hedeflenmiştir. Ancak verilerin toplanma sürecinde 6 ebe/hemşire izinli ve 11 ebe/hemşire araştırmaya katılmayı kabul etmemiştir. Araştırma 85 (%83.3) ebe ve hemşire ile tamamlanmıştır.

Veri Toplama Araçları ve Veri Toplama Yöntemi

Verilerin toplanmasında ebe ve hemşirelerin demografik ve mesleki özelliklerini içeren "Kişisel

Bilgi Formu” ile “Araştırma Kullanım Engelleri Ölçeği” kullanılmıştır.

Kişisel Bilgi Formu

Araştırmacılar tarafından literatür doğrultusunda hazırlanmıştır (Bahar ve ark., 2015; Çankaya ve ark., 2018; Fry ve Attawet, 2018). Hemşire ve ebelerin sosyo-demografik (yaş, eğitim durumu) ve mesleki özelliklerini içeren (unvan, çalışılan klinik, vardiya şekli, mesleği sevmeye, çalışma süresi, araştırma dersi alma, bilimsel toplantıya katılma durumu, bilimsel araştırma yapma durumu, bilimsel dergi okuma durumu, yayınlara erişim, araştırma kullanım kolaylaştırıcıları, çalışılan klinikteki hemşirelik uygulamaları gibi) toplam 15 sorudan oluşmaktadır. Ayrıca veri toplama formunda ebe ve hemşirelerin araştırma sonuçlarını kullanımında kolaylaştırıcı faktörlerin ne olduğunu sorgulayan açık uçlu bir soru bulunmaktadır.

Araştırma Kullanım Engelleri Ölçeği

Araştırma Kullanım Engelleri Ölçeği (AKEÖ), Funk ve arkadaşları tarafından 1991 yılında geliştirilmiştir (Funk ve ark., 1991). Ölçeğin, Türk toplumu için geçerlik ve güvenilirlik çalışması Bayık ve arkadaşları (2009) tarafından yapılmıştır (Bayık ve ark., 2009). Ölçeğin Türkçe formu 4 alt boyut ve 29 maddeden oluşmaktadır. Sunum alt boyutu (1, 2, 3, 4, 12, 24. maddeler); araştırmanın anlaşılabilirliği ve kullanılabilirliğini, Hemşire alt boyutu (5, 9, 20, 21, 15, 16, 26, 28. maddeler) hemşirelerin araştırmalara yüklediği değer, ve farkındalık ve becerilerini; Kurum alt boyutu (6, 7, 13, 14, 18, 19, 25, 29. maddeler) çalışma ortamından algılanan engelleri ve sınırlılıkları; Araştırma alt boyutu ise (8, 10, 11, 17, 22, 23. maddeler) araştırmaların kalitesini ifade etmektedir. Bu ölçekte olmayan, ancak Türkçe araştırmaların sınırlı olması ve farklı dilde yayınlanan araştırmalara ulaşılması gerektiği düşünülerek “araştırmaların yabancı dilde yayınlanmasının ne derece engelleyici olduğu” sorusu 30. madde olarak eklenmiştir. Ölçek son haliyle 30 maddeden oluşmakta olup, genel puan ortalaması 0-120'dir. Ölçek maddeleri 1-4 arasında puanlanmakta (4- çok engel, 3- orta derecede engel, 2- az engel, 1- hiç engel değil) ve dörtlü Likert tiptedir. Ayrıca “0- fikrim yok” seçeneği de ölçekte alternatif bir seçenek olarak mevcut olmakta ve fikrim yok cevapları analize dahil edilmemektedir.

Ölçeğin en az 15 maddesine fikrim yok olarak işaretlenen anketler iptal edilmektedir. Ölçeğin alt boyut puanları, toplam puanlar hesaplandıktan sonra alt boyutta bulunan madde sayısına bölünerek hesaplanmaktadır. Alt boyut ve toplam puan ortalamaları yükseldikçe ölçekte bulunan ifadelerin

engel olarak hissedilme durumu da yükselmektedir. Toplam puanda ölçeğin 30. ve 27. maddeleri yer almakta ancak herhangi bir alt boyuta katılmamaktadır. Ölçeğin belirlenen iç tutarlılık katsayısı Cronbach alpha 0.92'dir (Bayık ve ark., 2009). Bu araştırmada ise Cronbach alpha değeri 0.90 olarak bulunmuştur.

Verilerin Toplanması

Araştırma verileri toplanmaya başlanmadan önce ebe ve hemşirelere çalışmanın amacı açıklanmış ve sözel onamları alındıktan sonra veriler özbildirime dayalı olarak toplanmıştır. Araştırma verilerinin toplanmasında, anket formlarının araştırmacı tarafından sorulmasının, hemşire ve ebelerin vereceği cevapları etkileyebileceği düşünülerek ve gizliliğin sağlanması amacı ile isim-soyisim yazılmadan hemşire ve ebelere verilir müsaite zamanlarında yanıtlamaları istendi. Doldurulan formlar araştırmacılar tarafından geri toplandı.

Verilerin İstatistiksel Analizi

Verilerin analizi IBM SPSS 20 paket programı kullanılarak yapılmıştır. (SPSS Inc, Chicago, Illinois, ABD). Analiz sonuçları 0.05 istatistiksel anlamlılık düzeyinde, %95'lik güven aralığında değerlendirilmiştir. Katılımcıların demografik verileri ve tanımlayıcı özellikleri gibi kategorik değişkenler sayı (n) ve yüzde (%) olarak özetlenmiştir. Kolmogorov-Smirnov testi sonucunda veri setinin normal dağılmadığı belirlenmiştir. Verilerin analizinde ortalama, standart sapma, Kruskal-Wallis H test ve Mann-Whitney U testleri kullanılmıştır.

Bulgular

Araştırmada katılımcıların %75.3'ünün ebe, %24.7'sinin hemşire olduğu belirlenmiştir. Ebe ve hemşirelerin, %47.1'inin 29 yaş ve altında olduğu; %77.6'sının üniversite mezunu olduğu, %50.6'sının kadın-doğum servisinde çalıştığı, %81.2'sinin hem gece hem gündüz vardiyasında çalıştığı, %85.9'unun mesleğini sevdiği, %74.1'inin bulunduğu klinikte 1-5 yıl süre çalıştığı bulunmuştur (Tablo 1).

Ebe ve hemşirelerin bilimsel özellikleri incelendiğinde; %71.8'inin araştırma dersi aldığı, %64.7'sinin bilimsel bir toplantıya katıldığı, %62.4'ünün bilimsel araştırma yapmadığı, %69.4'ünün bilimsel dergi okuduğu ve, %71.8'inin klinikte bilimsel yayınlara ulaşmak için internete erişim imkanı olduğunu belirttiği görülmüştür.

Ebe ve hemşirelerin tamamının hemşirelik/ebelik uygulamalarının araştırmaya dayalı olması gerektiğini belirttiği ve, %83.5'inin

kliniğindeki hemşirelik/ebelik uygulamalarının hem deneyimlere hem de rehberlerin önerilerine dayandığını bildirdiği saptanmıştır (Tablo 2).

Tablo 1. Ebe ve hemşirelerin tanıtıcı özellikleri ile ilgili özelliklerinin dağılımı (n=85)

Tanıtıcı ve araştırma etkinliklerine ilişkin özellikler	n	%
Yaş		
29 yaş ve altı	40	47.1
30-39	29	34.1
40 ve üzeri	16	18.8
Eğitim durumu		
Lise	3	3.5
Önlisans	9	10.6
Lisans	66	77.6
Lisansüstü	7	8.3
Unvan		
Ebe	64	75.3
Hemşire	21	24.7
Çalışılan klinik		
Doğumhane	38	44.7
Kadın doğum servisi	43	50.6
Kadın doğum polikliniği	4	4.7
Çalışma şekli		
Sürekli gece	1	1.2
Sürekli gündüz	15	17.6
Gece ve/veya gündüz	69	81.2
Mesleği sevmeye durumu		
Evet	73	85.9
Hayır	12	14.1
Bulunulan klinikte çalışma süresi		
1 yıldan az	10	11.8
1-5 yıl	63	74.1
6-10 yıl	10	10.6
11 yıl ve üzeri	2	2.4

Araştırmada ebe ve hemşirelerin AKEÖ toplam puan ortalaması 91.22±15.30 olarak bulunmuştur. AKEÖ alt boyutlarından sunum alt boyut puan ortalaması 2.92±0.54; hemşire alt boyut puan ortalaması 3.07±0.63; kurum alt boyut puan ortalaması 3.19±0.55 ve araştırma alt boyut puan ortalaması 2.91±0.67 olarak bulunmuştur (Tablo 3). Ebe ve hemşirelerin AKEÖ toplam puan ortalamalarıyla eğitim durumu hariç diğer tüm tanıtıcı özellikler arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamıştır (p>0.05), (Tablo 4). Ebe ve hemşirelerin eğitim durumuna göre, hemşire ve kurum alt boyut puan ortalamaları ve ölçek toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu ve lisansüstü

mezunlarının araştırma kullanımında hemşire ve kuruma bağlı faktörleri daha fazla engel olarak algıladığı tespit edilmiştir (p<0.05).

Tablo 2. Ebe ve hemşirelerin araştırma etkinlikleri ile ilgili özelliklerinin dağılımı (n=85)

Araştırma etkinliklerine ilişkin özellikler	n	%
Araştırma dersi alma durumu		
Evet	61	71.8
Hayır	24	28.2
Bilimsel toplantıya katılma durumu		
Evet	55	64.7
Hayır	30	35.3
Bilimsel araştırma yapma durumu		
Evet	32	37.6
Hayır	53	62.4
Bilimsel araştırma okuma durumu		
Evet	59	69.4
Hayır	26	30.6
Klinikte bilimsel yayınlara ulaşmak için internete erişim imkanı		
Evet	61	71.8
Hayır	24	28.2
Hemşirelik/Ebelik uygulamaları araştırmaya dayalı olmalı mı?		
Evet	85	100
Hayır	0	0
Klinik Ebelik/Hemşirelik uygulamaları		
Deneyime dayanmaktadır	11	12.9
Uluslararası rehberlerin önerilerine dayanmaktadır	3	3.5
Hem deneyimlere hem de rehberlerin önerilerine dayanmaktadır	71	83.6

Tablo 3. Ebe ve hemşirelerin araştırma kullanım engelleri ölçeği (AKEÖ) ve alt boyut puan ortalamaları

Araştırma Kullanım Engelleri Ölçeği (AKEÖ)	X±SS
Sunum	2.92±0.54
Hemşire	3.07±0.63
Kurum	3.19±0.55
Araştırma	2.91±0.67
AKEÖ	91.22±15.30

Mesleği sevme durumuna göre analiz sonuçları incelendiğinde, mesleği sevmeyenlerin, hemşire ve kurum alt boyut puan ortalamalarının daha yüksek olduğu ve aradaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu tespit edilmiştir ($p<0.05$). Kliniğindeki ebelik/hemşirelik uygulamalarının hem deneyimlere

hem de rehberlerin önerilerine dayandığını belirten ebe ve hemşirelerin ise araştırma kullanımında kuruma yönelik faktörleri daha fazla engel olarak algıladığı ve aradaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu belirlenmiştir ($p<0.05$), (Tablo 4).

Tablo 4. Ebe ve hemşirelerin tanıtıcı özellikleri ve araştırma etkinlikleri ile ilgili özelliklerinin araştırma kullanım engelleri ölçeği ve alt boyut puan ortalamalarıyla karşılaştırılması

Tanıtıcı ve araştırma etkinliklerine ilişkin özellikler	Sunum X ± SD	Hemşire X ± SD	Kurum X ± SD	Araştırma X ± SD	AKEÖ Toplam X ± SD
Yaş					
29 yaş ve altı	2.98±0.47	3.15±0.51	3.26±0.50	2.92±0.61	92.72±13.40
30-39	3.02±0.47	3.15±0.66	3.26±0.44	2.94±0.67	93.48±13.17
40 ve üzeri	2.58±0.68	2.72±0.74	2.90±0.78	2.84±0.84	83.37±20.97
<i>Test p değeri</i>	KW=5.377 p=0.068	KW=4.539 p=0.103	KW=2.757 p=0.252	KW=0.302 p=0.860	KW=2.647 p=0.266
Eğitim durumu					
Lise	2.77±1.10	2.54±1.33	2.95±1.13	2.50±1.32	81.66±33.50
Önlisans	2.66±0.57	2.63±0.62	2.83±0.55	3.01±0.60	83.22±14.88
Üniversite	2.95±0.50	3.09±0.57	3.21±0.53	2.90±0.66	91.59±14.47
Lisansüstü	3.04±0.57	3.66±0.21	3.58±0.24	3.04±0.63	102.14±7.71
<i>Test p değeri</i>	KW=3.110 p=0.375	KW=13.676 p=0.003	KW=8.212 p=0.042	KW=1.806 p=0.614	KW=8.366 p=0.039
Unvan					
Ebe	2.94±0.54	3.07±0.64	3.21±0.52	2.94±0.67	91.71±14.78
Hemşire	2.87±0.54	3.07±0.60	3.13±0.66	2.80±0.68	89.71±17.10
<i>Test p değeri</i>	MW- U=618.000 p=0.580	MW- U=669.500 p=0.980	MW- U=651.000 p=0.830	MW- U=581.500 p=0.352	MW- U=643.000 p=0.767
Çalışılan klinik					
Doğumhane	2.90±0.59	3.07±0.67	3.16±0.54	3.01±0.67	91.44±16.36
Kadın doğum servisi	2.96±0.48	3.07±0.59	3.24±0.55	2.82±0.66	91.25±13.95
Kadın doğum polikliniği	2.75±0.64	3.09±0.83	2.96±0.81	2.87±0.85	88.75±22.86
<i>Test p değeri</i>	KW=0.751 p=0.687	KW=0.63 p=0.969	KW=1.212 p=0.546	KW=3.165 p=0.206	KW=0.508 p=0.776
Çalışma şekli					
Sürekli gece	3.83±0.00	3.37±0.00	3.62±0.00	3.16±0.00	102.00±0.00
Sürekli gündüz	3.01±0.56	2.86±0.81	3.16±0.56	2.88±0.64	89.40±16.42
Gece veya gündüz	2.89±0.52	3.11±0.58	3.19±0.56	2.91±0.68	91.46±15.21
<i>Test p değeri</i>	KW=3.160 p=0.206	KW=1.231 p=0.540	KW=1.065 p=0.587	KW=0.686 p=0.710	KW=1.591 p=0.451
Mesleği sevme durumu					
Evet	2.92±0.55	3.01±0.64	3.15±0.57	2.91±0.70	90.23±15.86
Hayır	2.90±0.47	3.43±0.40	3.46±0.40	2.93±0.51	97.25±9.76
<i>Test p değeri</i>	MW- U=428.500 p=0.904	MW- U=272.500 p=0.036	MW- U=289.000 p=0.059	MW- U=419.500 p=0.814	MW- U=340.000 p=0.216

Tablo 4. (devam) Ebe ve hemşirelerin tanıtıcı özellikleri ve araştırma etkinlikleri ile ilgili özelliklerinin araştırma kullanım engelleri ölçeği ve alt boyut puan ortalamalarıyla karşılaştırılması

Tanıtıcı ve araştırma etkinliklerine ilişkin özellikler	Sunum X ± SD	Hemşire X ± SD	Kurum X ± SD	Araştırma X ± SD	AKEÖ Toplam X ± SD
1 yıldan az	2.98±0.49	2.90±0.48	3.15±0.44	2.73±0.73	88.00±11.97
1-5 yıl	2.90±0.48	3.11±0.60	3.22±0.51	2.92±0.64	91.93±13.91
6-10 yıl	2.93±0.89	2.95±0.93	3.07±0.92	2.96±0.86	89.00±25.96
11 yıl ve	3.16±0.23	3.31±0.26	3.06±0.61	3.16±0.00	96.00±9.89
<i>Test ve p değeri</i>	KW=1.461 p=0.691	KW=2.143 p=0.543	KW=0.521 p=0.914	KW=1.932 p=0.587	KW=1.503 p=0.682
Araştırma dersi alma durumu					
Evet	2.95±0.44	3.13±0.52	3.23±0.46	2.91±0.64	92.36±12.62
Hayır	2.86±0.73	2.91±0.83	3.10±0.75	2.91±0.75	88.33±20.68
<i>Test p değeri</i>	MW- U=715.000 p=0.867	MW- U=651.000 p=0.427	MW- U=719.000 p=0.899	MW- U=698.500 p=0.741	MW- U=669.000 p=0.538
Bilimsel toplantıya katılma durumu					
Evet	2.88±0.52	3.13±0.60	3.20±0.54	2.86±0.67	91.47±14.72
Hayır	2.99±0.57	2.96±0.68	3.18±0.59	2.99±0.68	90.76±16.58
<i>Test p değeri</i>	MW- U=725.000 p=0.355	MW- U=707.000 p=0.276	MW- U=820.000 p=0.963	MW- U=723.000 p=0.343	MW- U=824.000 p=0.993
Bilimsel araştırma yapma durumu					
Evet	2.91±0.43	3.22±0.50	3.29±0.44	2.95±0.52	93.53±11.66
Hayır	2.93±0.60	2.98±0.68	3.13±0.61	2.88±0.75	89.83±17.09
<i>Test p değeri</i>	MW- U=770.000 p=0.479	MW- U=680.500 p=0.127	MW- U=733.500 p=0.297	MW- U=841.000 p=0.949	MW- U=729.500 p=0.282
Bilimsel araştırma okuma durumu					
Evet	2.85±0.55	3.02±0.67	3.18±0.58	2.86±0.70	90.00±16.47
Hayır	3.07±0.47	3.19±0.51	3.23±0.49	3.01±0.58	94.00±12.09
<i>Test p değeri</i>	MW- U=597.500 p=0.104	MW- U=695.500 p=0.494	MW- U=765.500 p=0.989	MW- U=709.500 p=0.580	MW- U=711.000 p=0.593
Klinikte bilimsel yayınlara ulaşmak için internete erişim imkanı					
Evet	2.90±0.54	3.06±0.65	3.18±0.54	2.95±0.66	91.21±15.54
Hayır	2.97±0.54	3.10±0.57	3.22±0.60	2.79±0.69	91.25±15.01
<i>Test p değeri</i>	MW- U=651.500 p=0.429	MW- U=724.500 p=0.941	MW- U=674.500 p=0.573	MW- U=606.500 p=0.216	MW- U=728.000 p=0.969

Tablo 4. (devam) Ebe ve hemşirelerin tanıtıcı özellikleri ve araştırma etkinlikleri ile ilgili özelliklerinin araştırma kullanım engelleri ölçeği ve alt boyut puan ortalamalarıyla karşılaştırılması

Tanıtıcı ve araştırma etkinliklerine ilişkin özellikler	Sunum X ± SD	Hemşire X ± SD	Kurum X ± SD	Araştırma X ± SD	AKEÖ Toplam X ± SD
Klinik Ebelik/Hemşirelik uygulamaları					
Deneyime dayanmaktadır	3.07±0.56	3.21±0.63	3.37±0.67	2.72±0.87	94.00±18.40
Uluslararası rehberlerin önerilerine dayanmaktadır	2.16±1.04	2.41±1.22	2.20±0.94	2.33±1.16	69.00±33.77
Hem deneyimlere hem de rehberlerin önerilerine dayanmaktadır	2.93±0.49	3.08±0.59	3.21±0.48	2.96±0.61	91.73±13.32
Test p değeri	KW=3.895 p=0.143	KW=2.205 p=0.332	KW=7.994 p=0.018	KW=1.302 p=0.522	KW=3.677 p=0.159

KW: Kruskal Wallis testi, MW-U: Man Whitney U testi

Ebe ve hemşirelerin %33'ü kaynaklara ulaşılabilmenin sağlanmasının ve %27.1'inin internete erişimin sağlanmasının, araştırma kullanımındaki en önemli kolaylaştırıcı faktör olduğunu belirtmişlerdir (Tablo 5).

Tablo 5. Ebe ve hemşirelerin araştırma sonuçlarının kullanımını kolaylaştıran faktörlere yönelik önerileri

Kolaylaştırıcı faktörler (n=46*)	n	%
Kaynaklara (bilimsel dergi, makale, kitap gibi) ulaşılabilmemiz sağlanmalı	28	60.8
İnternete erişimimiz sağlanmalı	23	50.0
Kurumun ve yöneticilerin destek vermesi sağlanmalı	15	32.6
Zaman ayırmamız sağlanmalı	12	26.0
Uygun çalışma koşulları oluşturulmalı	10	21.7

Tablo 4'e ilişkin; *46 ebe ve hemşire yanıt vermiş birden fazla kolaylaştırıcı faktör yazmıştır.

Tartışma

Kadın hastalıkları ve doğum alanında çalışan ebe ve hemşirelerin klinik uygulamaları bilimsel veriler ışığında gerçekleştirmesi kaliteli bakım verilmesi açısından vazgeçilmezdir (Fry ve Attawet, 2018; Heelan-Fancher ve ark., 2019). Ancak ebe ve hemşirelerin karşılaştıkları bazı engeller, bilimsel kanıtları verdikleri bakıma yansıtılmalarını zorlaştırabilmektedir (Fry ve Attawet, 2018). Bu

nedenle ebe ve hemşirelerin araştırma sonuçlarını kullanımında algıladıkları engellerin tespit edilmesi gerekmektedir. Ebe ve hemşirelerin algıladıkları engellere yönelik çözüm önerileri geliştirilmesi kadınlara verilen bakımın kalitesinin artmasına katkı sağlayacaktır.

Çalışmada kadın hastalıkları ve doğum alanında çalışan ebe ve hemşirelerin araştırma sonuçlarını kullanım engel algısının yüksek olduğu belirlenmiştir. Literatürde kadın sağlığı alanında çalışan ebe ve hemşirelerin araştırma sonuçlarını kullanım engellerini belirleyen sınırlı sayıda çalışmaya rastlanmıştır. Bu çalışma sonuçlarında kanıta dayalı uygulamayı sürdürmenin önündeki en büyük engellerin; zaman eksikliği, kurum desteğine duyulan ihtiyaç, eğitim fırsatlarına duyulan ihtiyaç ve kanıtlara erişimdeki zorluklar olduğu bildirilmiştir (Fry ve Attawet, 2018; Heelan-Fancher ve ark., 2019).

Tümer ve arkadaşlarının (2020) çalışmasında hemşirelerin araştırma kullanım engel algısı araştırma bulgumuzla benzer şekilde yüksek düzeyde iken; Demir ve arkadaşları (2012), Yılmaz ve arkadaşları (2018), Bahar ve arkadaşları (2015), Odabaşoğlu ve arkadaşlarının (2021) çalışmalarında hemşirelerin engel algılarının orta düzeyde olduğu bildirilmiştir (Bahar ve ark., 2015; Demir ve ark., 2012; Odabaşoğlu ve ark., 2021; Tümer ve ark., 2020; Yılmaz ve ark., 2018).

Bu çalışmada ebe ve hemşirelerin araştırma kullanımı ile ilgili en yüksek engel algısının "Kurum" ve "Hemşire" alt boyutlarına ait olduğu saptanmıştır. Benzer şekilde Türkiye'de yapılan farklı çalışmalarda da Kurum alt boyutunun en

yüksek engel olarak algılandığı görülmektedir (Erdoğan ve Kocaman, 2011; Ongün ve ark., 2022; Tümer ve ark., 2020). Bu durum araştırma sonuçlarının ebelik/hemşirelik uygulamalarında kullanılmasında kurum/çalışma ortamına ait faktörlerin etkisinin daha yüksek olduğunu düşündürmektedir. Uluslararası literatür incelendiğinde de benzer sonuçlarla karşılaşmıştır (Abuhammad ve ark., 2020; Chien ve ark., 2013; Hweidi ve ark., 2017). Ebe/hemşirelerin kurumsal faktörler (iş yükü, çalışma saatlerinin fazlalığı, personel eksikliği) nedeniyle bilimsel faaliyetlerle yeterince ilgili olamaması; kurumsal hiyerarşide ebe ve hemşirelerin karar alma mekanizmalarında yeterince yer almamaları bu bulgunun nedenleri arasında gösterilebilir.

Çalışma sonucunda lisansüstü mezuniyet derecesine sahip olan ebe ve hemşirelerin araştırma kullanımında hemşire ve kuruma bağlı faktörleri daha fazla engel olarak algıladığı, ayrıca engeller ölçeği puan ortalamalarının da daha yüksek olduğu saptanmıştır. Benzer şekilde Uysal ve arkadaşlarının (2010) çalışmasında hemşirelerin eğitim düzeyi arttıkça engeller ölçeğinden daha yüksek puan aldıkları bildirilmiştir (Uysal ve ark., 2010). Ebe ve hemşirelerin eğitim düzeylerinin artması ile bilimsel araştırmalara daha fazla ilgi duyması ve bakım verirken araştırma sonuçlarını istediği ölçüde bakıma yansıtamamasının bu sonuçların ortaya çıkmasında etkisi olduğu düşünülmektedir.

Bu çalışmada klinikteki ebelik/hemşirelik uygulamalarının hem deneyimlere hem de rehberlerin önerilerine dayandığını belirten ebe ve hemşirelerin, araştırma kullanımında kuruma yönelik faktörleri daha fazla engel olarak algıladığı bulunmuştur. Literatür incelendiğinde benzer şekilde ebelerin ebelik bakımında, araştırma sonuçlarından ziyade deneyimlerden yararlandığı görülmüştür (Çankaya ve ark., 2018) Oysaki günümüzde kadın hastalıkları ve doğum alanına ilişkin kanıta dayalı uygulamalar ve araştırma sonuçları sürekli güncellenmektedir (Baştarcan ve Hotun Şahin, 2022; Bonet ve ark., 2022). Güncellenen bu bilimsel çıktılar ebelik/hemşirelik bakımına entegre edilebilmesi için kurumda bilimsel kanıtlar ışığında hazırlanmış klinik protokol/rehberlere dayalı uygulama kültürünün oluşmasının faydalı olacağı düşünülmektedir.

Araştırmada ebe ve hemşirelerin, “kaynaklara ulaşabilmenin sağlanması” ve “internet erişiminin sağlanmasının” araştırma kullanımında en önemli kolaylaştırıcı faktör olarak algıladıkları bulunmuştur. Ebelik, kadın sağlığı ve doğum

hemşireliği alanında yapılan bilimsel çalışma çıktılarının ebelik/hemşirelik uygulamalarında kullanılabilmesi ebe ve hemşirelere iletilmesi ve ulaşılabilir olması ile mümkündür.

Demir ve arkadaşları (2012), hastane yönetiminin bilimsel araştırma yapma ve sonuçlarını uygulamada kullanmada hemşireleri teşvik etmesi ve desteklemesi en önemli kolaylaştırıcı faktör olarak önermişlerdir (Demir ve ark., 2012). Hweidi ve arkadaşları (2017) da yönetim desteği, hemşirelerin araştırma kullanımı için algılanan en önemli kolaylaştırıcı faktör olarak bildirilmiştir (Hweidi ve ark., 2017). Araştırma kullanım engelleri ve kolaylaştırıcıları ile ilgili uluslararası çalışmaların incelendiği bir derlemede ise araştırma yapmak için yönetsel ve organizasyonel desteğin artmasının hemşirelerin en fazla belirlenen kolaylaştırıcı faktör olduğu bildirilmiştir (Younas, 2020).

Araştırma sonuçlarının kullanımında çok çeşitli faktörlerin engel ve kolaylaştırıcı olarak algılandığı görülmektedir (Bahar ve ark., 2015; Erdoğan ve Kocaman, 2011; Fry ve Attawet, 2018; Heelan-Fancher ve ark., 2019). Araştırma sonuçlarının uygulamaya aktarılabilmesi için birçok konuda düzenlemeye ihtiyaç olduğu görülmüştür. Bu düzenlemelerin yapılmasının ve bilimsel çıktılar ebelik/hemşirelik uygulamalarında kullanılmaya geçişinin zaman alacağı düşünülmektedir.

Sonuç ve Öneriler

Araştırmada ebe ve hemşirelerin araştırma sonuçlarını kullanım engel algısının yüksek olduğu; araştırma kullanımında en önemli engel algısının “Kurum” ve “Hemşire” ye ait olduğu bulunmuştur. Ebe ve hemşireler araştırma kullanımında en önemli kolaylaştırıcı faktörün, bilimsel kaynaklara kolayca ulaşabilmenin olduğunu belirtmişlerdir.

Ebe ve hemşirelerin bilimsel çalışmalara ulaşmasını ve uygulamada kullanılmasını kolaylaştıracak (kaynak, internet erişimi, kurum desteği vb.) stratejiler geliştirilmelidir. Buna yönelik kadın hastalıkları ve doğum alanında araştırma ve kanıta dayalı uygulama kültürü oluşturma konusunda hizmet içi faaliyetler planlanmalıdır. Araştırma sonuçlarının bakıma entegre edilebilmesi için klinik protokoller/rehberler geliştirilmeli ve bu konuda istekli olan personeller desteklenmelidir.

Araştırmanın Sınırlılıkları

Ebe ve hemşirelerin araştırma sonuçlarını kullanımındaki engellerin belirlenmesi ölçekte yer alan maddeler ile sınırlı olması ve araştırmanın tek

bir hastanede yürütülmüş olması çalışmanın sınırlılıklarındandır.

Teşekkür

Çalışmaya katılan ebe ve hemşirelere teşekkür ederiz.

Araştırmanın Etik Yönü/ Ethics Committee

Approval: Araştırma için etik kurul onayı (Çukurova Üniversitesi Tıp Fakültesi Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulu, Karar No:40 Tarih:05.06.2020) alınmıştır. Çalışmanın yürütüleceği hastane için İl Sağlık Müdürlüğü'nden kurum izni ve katılımcıların sözel onamı alınmıştır.

Hakem/Peer-review: Dış hakem değerlendirmesi.

Yazar Katkısı/Author Contributions: Fikir/kavram: ZÇ, NA, EN, SA; Tasarım: ZÇ, NA, EN, SA; Danışmanlık: ZÇ, NA, EN, SA; Veri toplama ve/veya Veri İşleme ZÇ, NA; Analiz ve/veya Yorum: ZÇ, NA, EN, SA; Kaynak Tarama; ZÇ, NA, EN, SA; Makalenin Yazımı: ZÇ, NA, EN, SA; Eleştirel İnceleme: ZÇ, NA, EN, SA.

Çıkar çatışması/Conflict of interest: Araştırmacılar herhangi bir çıkar çatışması belirtmemişlerdir.

Finansal Destek/Financial Disclosure: Bu araştırma için finansal destek alınmamıştır.

Çalışma Literatüre Ne Kattı?

- Kadın doğum alanında çalışan ebe ve hemşirelerin araştırma kullanım engellerinin belirlendiği sınırlı sayıda çalışma vardır. Bu yönden çalışmanın literatüre katkı sağladığı düşünülmektedir.
- Araştırma sonuçlarından yararlanmanın önündeki engellerin ve kolaylaştırıcıların belirlenmesiyle, engellere yönelik çözüm yollarının geliştirilmesi ve etkili önlemlerin alınması sağlanacaktır.
- Bu çalışma ile ebe ve hemşirelerin bakımı bilimsel temele dayandırarak vermesi ile mesleki profesyonelleşmenin gelişmesi, bakımın kalitesinin artması kadın ve çocuk sağlığının geliştirilmesi sağlanabilir.

Kaynaklar

- Abuhammad S, Alzoubi K, Khabour O, Mukattash T. (2020). Jordanian National Study of nurses' barriers and predictors for research utilization in clinical settings. *Risk Management Healthcare Policy*, 12(13), 2563-2569. <https://doi.org/10.2147/RMHP.S279043>
- Baştarcan Ç, Hotun Şahin N. (2022). Perinatal bakım uygulamalarında optimalite yaklaşımı. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Elektronik Dergisi*, 15(2), 219-226. <https://doi.org/10.46483/deuhfed.938515>
- Bahar Z, Gözüm S, Beşer A, Çapık C, Kıssal A, Gördes Aydoğdu N ve ark. (2015). İki farklı bölgedeki

üniversite hastanelerinde çalışan hemşirelerin araştırma kullanım engelleri ve etkileyen etmenlerin incelenmesi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Elektronik Dergisi*, 8(4), 232-240.

Bayık TA, Ardahan M. (2011). Hemşirelik araştırmalarının kullanımı, engeller ve araştırma kullanımında değişim modelleri. *Hemşirelikte Araştırma Geliştirme Dergisi*, 13(3), 63-70.

Bayık TA, Uysal A, Ardahan M, Özkahraman S. (2009). Barriers to research utilization scale: psychometric properties of the Turkish version. *Journal of Advanced Nursing*, 66(2), 456-464. <https://doi.org/10.1111/j.1365-2648.2009.05162.x>

Bonet M, Ciabati L, De Oliveira LL, Souza R, Browne JL, Rijken M ve ark. (2022). WHO Intrapartum care algorithms working group. constructing evidence-based clinical intrapartum care algorithms for decision-support tools. *BJOG*, PMID:35411684. <https://doi.org/10.1111/1471-0528.16958>

Chien WT, Bai Q, Wong WK, Wang H, Lu X. (2013). Nurses' perceived barriers to and facilitators of research utilization in mainland china: A cross-sectional survey. *Open Nursing Journal*, 12(7), 96-106.

Çankaya S, Kaynar BN, Çöker G, Alp M, Döndüner Acar E, Bayrambey Z ve ark., (2018). Ebelerin araştırma yapma ve araştırma sonuçlarını bakımda kullanma ile ilgili görüşlerinin incelenmesi, *ACU Sağlık Bilimleri Dergisi*, 9(2), 177-184. <https://doi.org/10.31067/0.2018.10>

De Leo A, Bayes S, Geraghty S, Butt J. (2019). Midwives' use of best available evidence in practice: an integrative review. *Journal of Clinical Nursing Nurs*, 28(23-24), 4225-4235. <https://doi.org/10.1111/jocn.15027>

Demir Y, Ak B, Çıtak Bilgin N, Efe H, Albayrak E, Çelikpençe Z ve ark. (2012). Hemşirelik uygulamalarında araştırma sonuçlarının kullanımındaki engeller ve kolaylaştırıcı faktörler. *Çağdaş Tıp Dergisi*, 2(2), 94-101.

Doğan Merih Y, Coşkun Potur D, Yılmaz Esencan T. (2017). Doğum sonu kliniklerinde çalışan ebe ve hemşireler kanıta dayalı uygulamaların neresinde? *Sağlık ve Hemşirelik Yönetimi Dergisi*, 4(1), 8-14. <https://doi.org/10.5222/SHYD.2017.008>

Erdoğan V, Kocaman G. (2011). Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Devlet Hastaneleri'nde çalışan hemşirelerin araştırma kullanım engelleri. *İ.Ü.F.N. Hemşirelik Dergisi*, 19(1), 29-36.

Fry M, Attawet J. (2018). Nursing and midwifery use, perceptions and barriers to evidence-based practice: A cross-sectional survey. *International Journal of Evidence-Based Healthcare*, 16, 47-54. <https://doi.org/10.1097/XEB.000000000000117>

Funk SG, Champagne MT, Wiese RA, Tornquist EM. (1991). Barriers: The barriers to research utilization scale. *Applied Nursing Research*, 4(1), 39-45. <https://psycnet.apa.org/doi/10.1037/t61247-000>

- Heelan-Fancher L, Edmonds JK, Jones EJ. (2019). Decreasing barriers to research utilization among labor and delivery nurses. *Nursing Research*, 68(6), E1-E7. <https://doi.org/10.1097/NNR.0000000000000388>
- Hweidi IM, Tawalbeh LI, Al-Hassan MA, Alayadeh RM, Al-Smadi AM. (2017). Research use of nurses working in the critical care units: barriers and facilitators. *Dimensions of Critical Care Nursing*, 36(4), 226-233. <https://doi.org/10.1097/DCC.000000000000255>
- Jun J, Kovner CT, Witkoski Stimpfel A. (2016). Barriers and facilitators of nurses' use of clinical practice guidelines: an integrative review. *International Journal of Nursing Studies*, 60, 54-68. <https://doi.org/10.1016/j.ijnurstu.2016.03.006>
- Karataş Baran G, Atasoy S, Şahin S. (2020). Hemşirelerin kanıta dayalı hemşirelik uygulamalarına yönelik farkındalık ve tutumlarının değerlendirilmesi. *CBU-SBED*, 7(3), 352-359. <https://doi.org/10.34087/cbusbed.699410>
- Odabaşoğlu E, Tural Büyük E, Ünalı Baydın N. (2021). Attitudes towards evidence-based nursing and barriers against utilizing research: The case of pediatric nurses. *Samsun Sağlık Bilimleri Dergisi*, 6(1), 147-155. <https://doi.org/10.47115/jshs.912916>
- Ongün P, Ayoğlu T, Öztürk Kandemir D, Akyüz N. (2022). Cerrahi birim yönetici hemşirelerinin kanıta dayalı uygulamaları ve araştırma sonuçlarını kullanım engelleri ve önerileri: Tanımlayıcı araştırma. *Türkiye Klinikleri Hemşirelik Bilimleri Dergisi*, 14(1), 35-42. doi: 10.5336/nurses.2021-83187
- Şadi Şen E, Yurt S. (2021). Hemşirelerin kanıta dayalı uygulamalara yönelik tutumlarının belirlenmesi. *DEUHFED*, 14(2), 102-107. <https://doi.org/10.46483/deuhfed.737729>
- Tuppall CP, Vega PD, Ninobla MMG, Renosa MD, Al-Battashi A, Arquiza G ve ark. (2019). Revisiting the barriers to and facilitators of research utilization in nursing: A systematic review. *Nurse Media Journal of Nursing*, 9(1), 90-102. <https://doi.org/10.14710/nmjn.v9i1.20827>
- Tümer A, Korkmaz Aslan G, Kartal A. (2020). Türkiye'nin batısında bir eğitim ve araştırma hastanesinde çalışan hemşirelerin araştırma kullanım engelleri. *Hemşirelik Bilimi Dergisi*, 3(1), 01-06.
- Uysal A, Temel AB, Ardahan M, Özkahraman S. (2010). Barriers to research utilisation among nurses in Turkey. *Journal of Clinical Nursing*, 19(23-24), 3443-3452. <https://doi.org/10.1111/j.1365-2702.2010.03318.x>
- Yaşar E, Aydın SR, Gençtürk N. (2019). Türkiye'de ebelerin yapmış oldukları kanıta dayalı uygulamalar: sistematik derleme. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 8(2), 43-51.
- Yılmaz E, Çeçen D, Aslan A, Kara H, Kızıl Toğaç H, Mutlu S. (2018). Cerrahi kliniklerde çalışan hemşirelerin kanıta dayalı hemşireliğe yönelik tutumları ve araştırma kullanımında algıladıkları engeller. *Hemşirelikte Eğitim ve Araştırma Dergisi*, 15(4), 235-241. <https://doi.org/10.5222/HEAD.2018.235>
- Younas A. (2020). Identifying international barriers and facilitators to research utilization. *Nursing*, 50(7), 63-67. <https://doi.org/10.1097/01.NURSE.0000668460.98211.39>